

**OBSERVAȚII ASUPRA UNOR PROBLEME NUMISMATICE ȘI
ECONOMICE LA DUNAREA DE JOS ÎN LUMINA UNOR TEZAURE
MONETARE DE LA SFÎRȘITUL SECOLULUI AL XVIII-LEA ȘI INCE-
PUTUL SECOLULUI AL XIX-LEA.**

G. SIMION

Descoperirea unor tezaure monetare din perioada domniei sultanului Selim al III-lea, ca și constatăriile făcute asupra vehiculării unor astfel de monede ce se face aproape în mod curent între colecționari și prezența lor la multe persoane fără asemenea preocupări, ne-au îndreptat atenția asupra acestei epoci plină de frâmintări sociale și politice ce s-au petrecut atât în interiorul Imperiului Otoman, cât și pe tot cuprinsul Europei. Criza generală care, în acastă perioadă se accentua din ce în ce mai mult în statul otoman, avea să oblige Poarta să preconizeze o serie de reforme administrativ-financiare, pentru a modifica aparatul de stat corupt și conservator. Aceasta era condiția *sine qua non* ca ea să se poată menține, ca Imperiul să-și păstreze integritatea, ca să poată face față loviturilor din afară, din ce în ce mai dese și mai puternice.

Descoperirile, în general, a numeroase monede din această perioadă și prezența tuturor emisiunilor din fiecare an, chiar în compoziția unor asemenea tezaure de proporții mici ce constituie obiectul prezentului comentariu, ne reflectă în primul rînd, eforturile Portii de a îndepărta criza financiară din ce în ce mai acută și mai amenințătoare.

Din colecția numismatică a Muzeului Deltei Dunării, am ales numai două tezaure, a căror certitudine în ceea ce privește păstrarea componenței lor întocmai tezaurizării, ne permite să facem o serie de observații de ordin numismatic și istoric. Asemănarea lor în ceea ce privește componența și valoarea ce au reprezentat-o ne permite să facem o descriere amănunțită de ordin numismatic, unuia dintre ele, redîndu-le însă integral numai prin tabelul de mai jos.

Primul s-a descoperit în anul 1963 pe raza comunei M. Kogălniceanu*, în cadrul unei zone geografice și a unor cauze pe care le vom descrie la începutul analizei lui.

* Tezaurul de la M. Kogălniceanu a fost comunicat în cadrul celei de-a II-a sesiune științifică organizată de Direcția Muzeelor în 1965.

Cel de-al doilea tezaur a fost descoperit în apropierea satului Visterna de tînărul Ghezila Constantin din aceeași localitate, după efectuarea arăturilor din toamna anului 1968. Visterna este o veche așezare a mocienilor transhumanți, stabiliți la sfîrșitul sec. al XVIII-lea, în acest loc împădurit din vecinătatea bălților și la numai 4 km de Babadag — centru însemnat din punct de vedere politic, militar și economic în timpul stăpînirii turcești.

Tezaurul a ajuns în proprietatea muzeului de la organele locale, care au manifestat un deosebit interes pentru salvarea lui. Cercetările noastre asupra acestei descoperiri au constatat pierderea a 5 monede din componența lui. Acest lucru, ca și lipsa unor emisiuni anuale din componența sa, ne-au determinat să descriem numai monedele descoperite la M. Kogălniceanu, considerind a nu fi necesară o prezentare amănunțită a ambelor tezaure.

Componența acestor tezaure se prezintă în felul următor :

I - Tezaurul de la M. Kogălniceanu

Emisiuni ale sultanului	Piesa monetară	Emisă în anul de emisiune	Valoarea divizionară în parale	Nr. de bucăți	Valoarea totală în parale
Mustafa III	altmîșlîc	3	60	1	60
Abdul Hamid I	utuzluc sau zoloto	5	30	1	30
"	altmîșlîc	14	60	1	60
"	ikilic	16	80	1	80
Selim III	ikilic	1	80	5	400
"	"	2	80	5	400
"	"	3	80	3	240
"	"	4	80	2	160
"	"	5	80	2	160
"	"	6	80	2	160
"	"	7	80	2	160
"	"	9	80	2	160
"	"	10	80	1	80
"	"	11	80	1	80
"	"	12	80	1	80
"	"	13	80	2	160
"	"	14	80	3	240
"	"	15	80	1	80
"	"	18	80	1	80
"	"	?	80	1	80
Total ikilic-urii Selim III				34	2 700

Emisiuni ale sultanului	Piese monetare	Emisă în anul de domnie	Valoarea divizionară în parale	Nr. de bucăți	Valoarea totală în parale
Selim III	gedid-üzlüc	1	100	8	800
"	"	2	100	13	1 300
"	"	3	100	16	1 600
"	"	4	100	5	500
"	"	5	100	9	900
"	"	6	100	4	400
"	"	7	100	3	300
"	"	8	100	1	100
"	"	9	100	1	100
"	"	10	100	1	100
"	"	11	100	3	300
"	"	12	100	1	100
"	"	13	100	2	200
"	"	14	100	2	200
"	"	15	100	4	400
"	"	16	100	5	500
"	"	18	100	3	300
"	"	19	100	1	100
"	"	?	100	2	200
Total gedid-üzlu-uri Selim III					86 8 600
Total general 124 monede în valoare de					11 530

II — Tezaurul de la Visterna

Emisiuni ale sultanului	Piese monetare	Emisă în anul de domnie	Valoarea divizionară în parale	Nr. de bucăți	Valoarea totală în parale
Abdul Hamid I	altmışlıc	3	60	2	120
"	"	8	60	1	60
"	"	9	60	1	60
"	"	10	60	1	60
"	"	11	60	1	60
"	"	13	60	2	120
"	"	14	60	1	60
Total altmışlıc-urile Abdul-Hamid I					9 540 parale

Emisiuni ale sultanului	Piesa monetară	Emită în anul de domnia	Valoarea divizionară în parale	Nr. de bucăți	Valoarea totală în parale
Selim III	ikilic	16	80	1	80
"	ikilic	1	80	1	80
"	"	2	80	3	240
"	"	4	80	2	160
"	"	11	80	1	80
Total ikilic-ură Selim III				7	560 parale
"	gedid-Üzlüç	1	100	0	900
"	"	2	100	16	1 600
"	"	3	100	10	1 000
"	"	4	100	11	1 100
"	"	5	100	9	900
"	"	6	100	5	500
"	"	7	100	2	200
"	"	8	100	3	300
"	"	9	100	2	200
"	"	10	100	2	200
"	"	11	100	2	200
"	"	12	100	2	200
"	"	13	100	3	300
"	"	14	100	2	200
"	"	15	100	3	300
"	"	16	100	1	100
"	"	17	100	1	100
"	"	18	100	1	100
Total gedid-Üzlüç-uri Relim III				84	8 400 parale
Total general 101 monede în valoare de					9 580 parale

Dacă adunăm cu aproximație și cele 5 monede care s-au pierdut, valoarea acestui tezaur înregistra în acea perioadă aproximativ 10 000 de parale, adică, cu cca 1 500 mai puțin decât primul, diferența ce avea ca echivalent în natură 10—15%.

Datele comparative pe care le vom ilustra în finalul acestei lucrări pentru tezaurul descoperit la M. Kogălniceanu, corespund aproximativ și cu valoarea celui descoperit la Visterna.

De asemenea, tabelul statistic de mai sus al celor două descoperiri ne ilustrează că tezaurizarea acestor monede a fost făcută în timp, poate chiar cu eforturi și chibzuință a unor gospodari, dar care aveau totuși o oarecare stare economică mai ridicată decât a marii majorități.

Tezaurizarea s-a făcut sigur impusă de prezența unor evenimente de ordin militar, dar pentru care nu este necesar să se abordeze o problemă de analiză a lor.

În primăvara anului 1963, pe dealul Zebilului, din apropierea satului Rîndunica (Congaz), comuna M. Kogălniceanu, județul Tulcea, cu ocazia lucrărilor de terasare, locuitorii cooperatori Stuparu Constantin și Stuparu Vasile au descoperit în arătura un tezaur monetar turcesc din argint format din 124 monede: zoloto-guruși, altmışlıc-uri, ichilicuri și gedid-üzlük-uri **. Aceste monede sunt emise în timpul sultanilor: Mustafa III 1757—1774 (de la h: 1171—1187), Abdub-Hamid I-1774—1789 (de la h: 1187 —1203) și Selim III-1789—1807 (de la h: 1203—1222).

Predat autorităților locale de către descoperitorii, acest tezaur a ajuns în proprietatea muzeului din Tulcea în primăvara anului 1964.

În ceea ce privește topografia locului, trebuie remarcat faptul că monedele arătate mai sus au fost descoperite în aceeași linie de dealuri, cu aceeași orientare și numai la cca. 5 km. spre sud de la locul numit Uzunbaiîr, unde cu un an înainte au fost descoperite cele sapte tezaure de monede și obiecte de podoabă tătărăști și bizantine din aur și argint¹.

Pe firul văii dintre culmea acestor dealuri și cea a Denistepeului, curge râulșorul dobrogean Telița, vad bun de circulație din antichitate și pînă în prezent.

În antichitate, și mai ales în evul mediu, prin aceste locuri trecea marele drum comercial care legă Constantinopole cu regiunea gurilor Dunării și mai departe cu orientul².

Prin săpăturile arheologice făcute pe dealul Uzunbaiîr, s-a putut determina că pînă nu demult aceste terenuri erau împădurite, ceea ce permitea un refugiu sau ascunziș, în orice împrejurare.

Cele 124 de monede au fost tezaurizate într-un vas de aramă, de forma unui ibric-tipic turcesc, cu o capacitate de 1,5 l (Pl. IV/7). Monedele fiind mai mari decît gura vasului, pentru a putea fi introduse, a trebuit să se taie fundul ibricului (Pl. IV/8).

Încă din momentul curățirii și identificării, s-a constatat că toate piesele sunt bine conservate, ceea ce a îngăduit o ușoară deschidere

** În sec. al XVIII-lea, în Turcia s-a adaptat ca unitate monetară în operațiunile financiare gurușul sau piastrul, a căruia valoare s-a stabilit la 40 de parale.

Acest sistem de 1/40 s-a păstrat pînă în zilele noastre, însă nu și sub raport valoric.

Divizionarele gurușului erau: zoloto-guruș (30 parale), yirmilik (20 parale), onbeşlik (15 parale), oniuc (10 parale) și beşlik (5 parale), iar multiplii: altmışlıc (60 parale), iehilic (80 parale) și gedid = yüzlük (100 parale).

¹ Octavian Iliescu și G. Simion: *Le grand trésor de monnaies et lingots des XIIIe et XIVe siècles trouvé en Dobroudja septentrionale — Revue des études sud-est européennes*, 1964, Ton. II., nr. 1—2, p. 217.

² Ibidem, p. 227.

a lor. Crusta subțire de oxizi, asternută peste unele din ele, a fost înălțatată lesne la curățire.

Piaștrii sau gurușii descoperiți, cu mulți și divizionarele lor, cuprind o perioadă de timp relativ scurtă (1757—1807). Ei au fost bătuți în monetăria de la Constantinopol sau Istambul — cum se numește capitala Imperiului în mod oficial de aici înainte.

Din punct de vedere epigrafic legendele sunt complete, corecte și foarte clar redate. O parte din monedele ce alcătuiesc prezentul tezaur, au pe avers, în cîmpul superior, numele sultanului emitent, al tatălui său și o formulă de augur, iar în cîmpul inferior s-a scris locul de batere și anul întronării sultanului. La aceste monede reversul este ocupat cu o formulă augurală.

Altele au în cîmpul superior turaua sultanului care l-a emis, iar în cel inferior: numele locului de batere și anul întronării emitentului. Aceste monede au pe revers numai o formulă augurală pentru sultanul emitent.

La monedele care au pe avers numai turaua, s-au scris pe revers: anii de domnie ai sultanului, locul de batere și anul întronării acestuia.

La unele monede, cuvintele și cifrele care indică anii sunt încadrăte sau despărțite cu semne în formă de arabescuri. Rîndurile sunt și ele despărțite, cu prelungiri de litere, întilnit la prepoziția „fi”, sau încadrăte de linii ce au dat naștere la figuri geometrice (dreptunghiuri).

Pentru a se creia linia despărțitoare dintre rînduri cu ajutorul prelungirii lui „fi”, s-a recurs chiar la o intervertire a cuvintelor. Aceasta situație o întâlnim pe aversul gedid-yüzlüe-urilor lui Suliman III, unde s-a scris duriba Qoștanținije, fi în loc de duriba fi Qoștanținije.

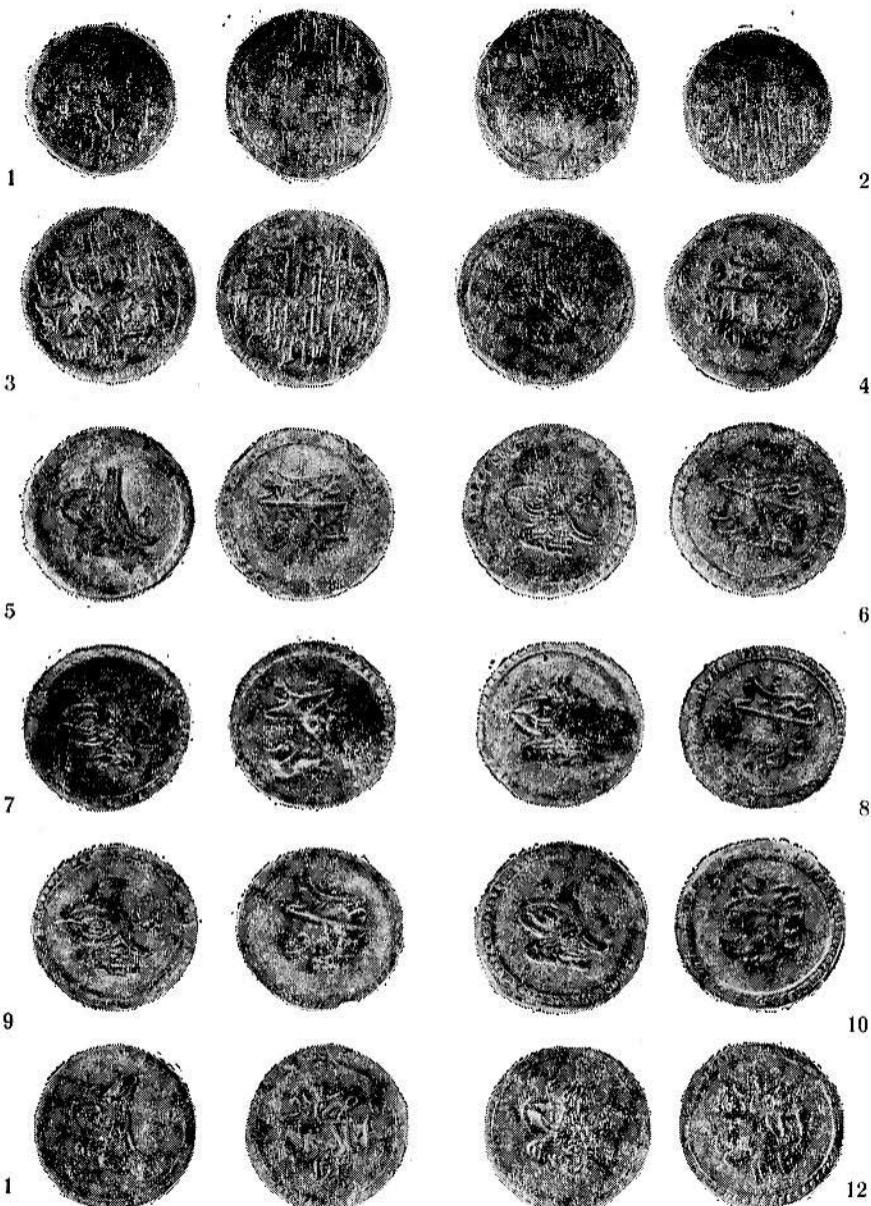
Mici particularități se mai întâlnesc la monedele emise de Musata III, unde ne apare pe avers o intervertire a cuvintelor ibn chân. Pe monedele noastre, s-a scris chân ibn sau ibn Osman chân în loc de ibn chân sau ibn chân Osman. Tot o particularitate grafică este scrierea în formă monogramată sau etajată a cuvintului chân, redat pe altmîșlic-ul emis de Abdul-Hamid I, cit și la altmîșlic-ul lui Mustafa III. Litera „e” de la sfîrșitul cuvintelor melleke și Qoștanținije de pe monedele emise de Mustafa III și Abdul Hamid I, ne apare în formă desfăcută.

Clasificate pe emisiuni și tipuri, din tezaurul de mai sus, au fost identificate următoarele monede :

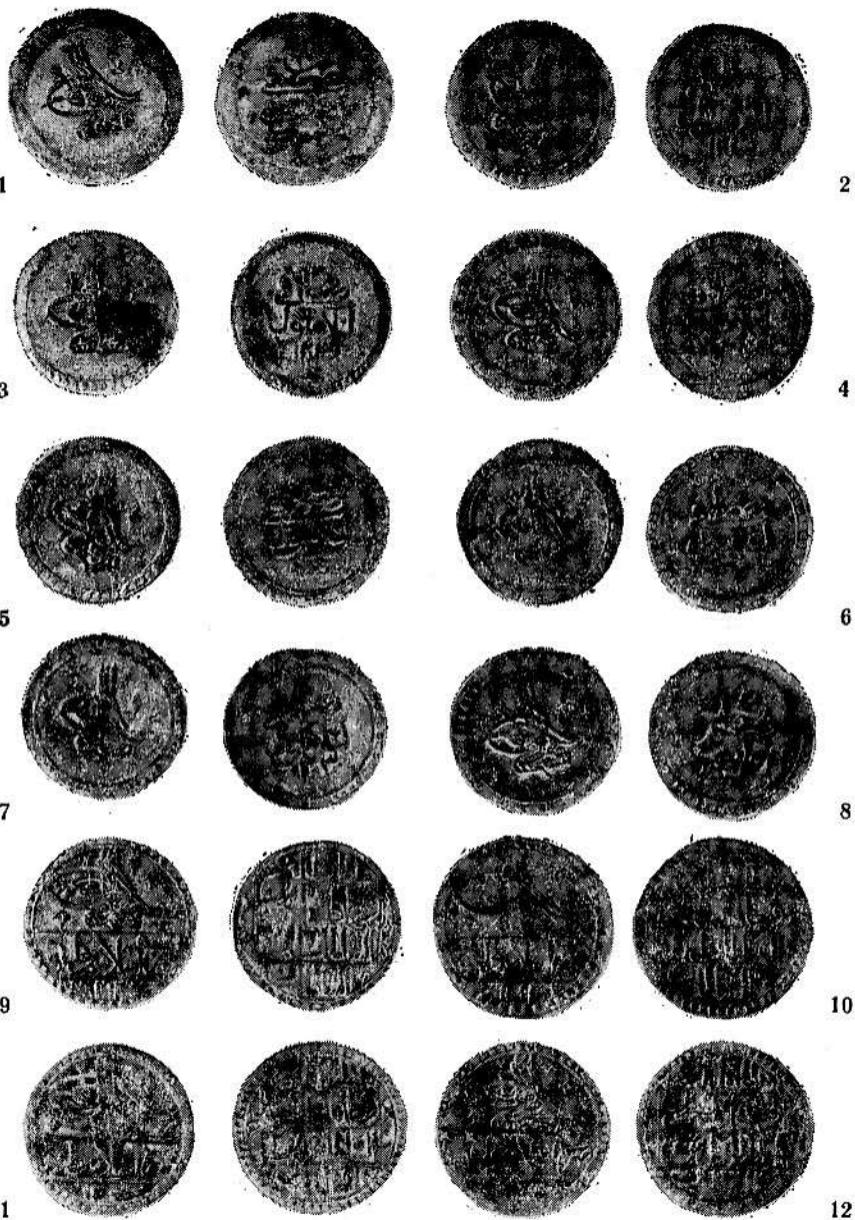
A. Emisiuni ale sultanului Mustafa III.

— 30 oct. 1757 — 21 ian. 1774 e.n. [De la h : 16 S. (şa'bān = luna a 8-a). 1171-8. Zā (zi'16'-ka de = luna a 11-a). 1187] ³.

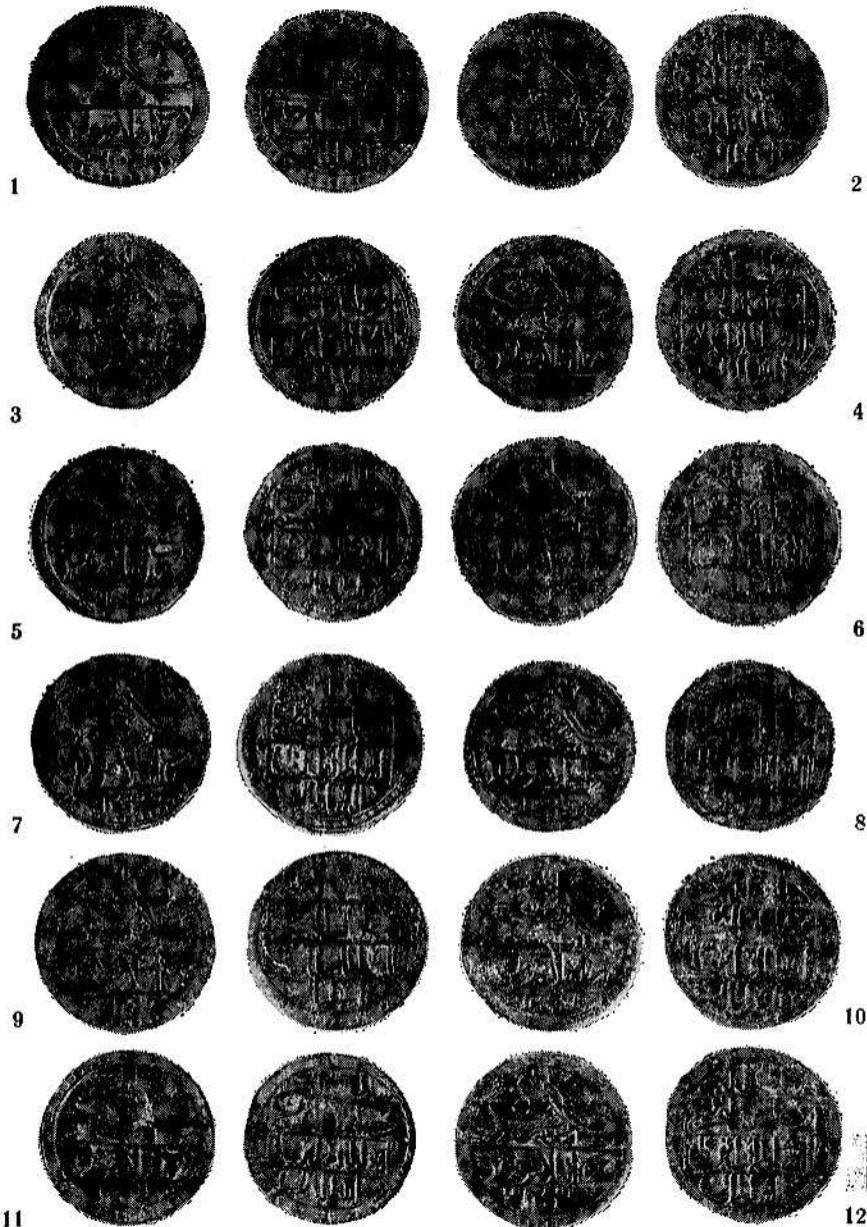
³ Transformarea anilor hegirei în anii e.n., v.: M. Guboglu: *Tabele sincronice. Datele hegirei și datele erei noastre*, Buc., 1955, LXIII + 330 p. + 3 pl. și de același autor; *Paleografia și diplomatica turco-osmană*, studiu și album, Ed. Academiei R.P.R., 1958, p. 23, 96.

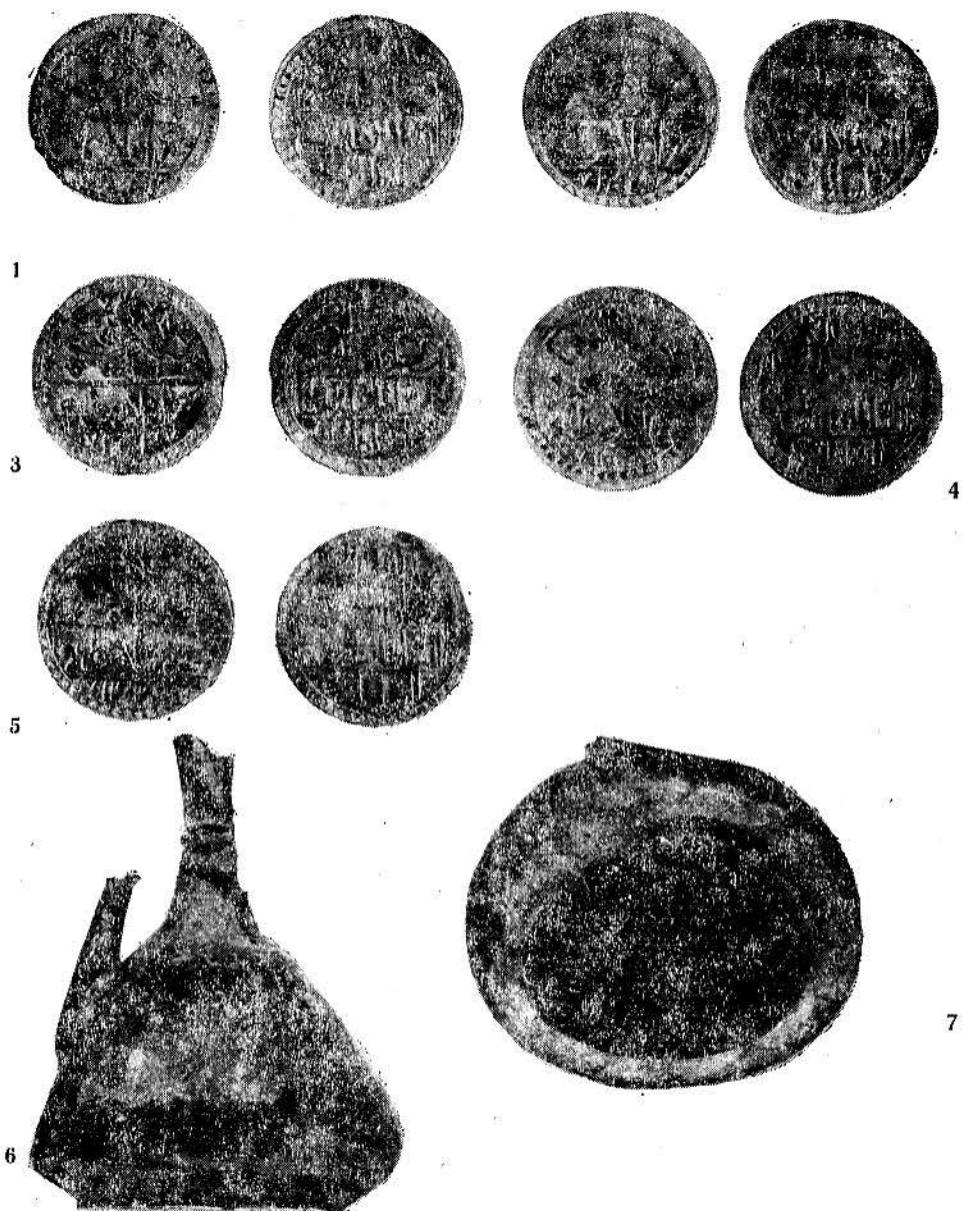
Pl. I. I. Emisiune a sultanului Mustfa III; 1 : altmislic ; II. Emisiuni ale sultanului Abdul-Hamid I. 2 — nr. 1. — utuzluc sau zoloto, 3 — nr. 2 altmislic. 4 — nr. 3 — ichilic; III. Emisiuni ale sultanului Selim III ; ichilic-uri : 5 — nr. 1, 6 — nr. 9, 7 — nr. 11, 8 — nr. 15, 9 — nr. 17. 10 — nr. 19, 11 — nr. 21, 12 — nr. 22.

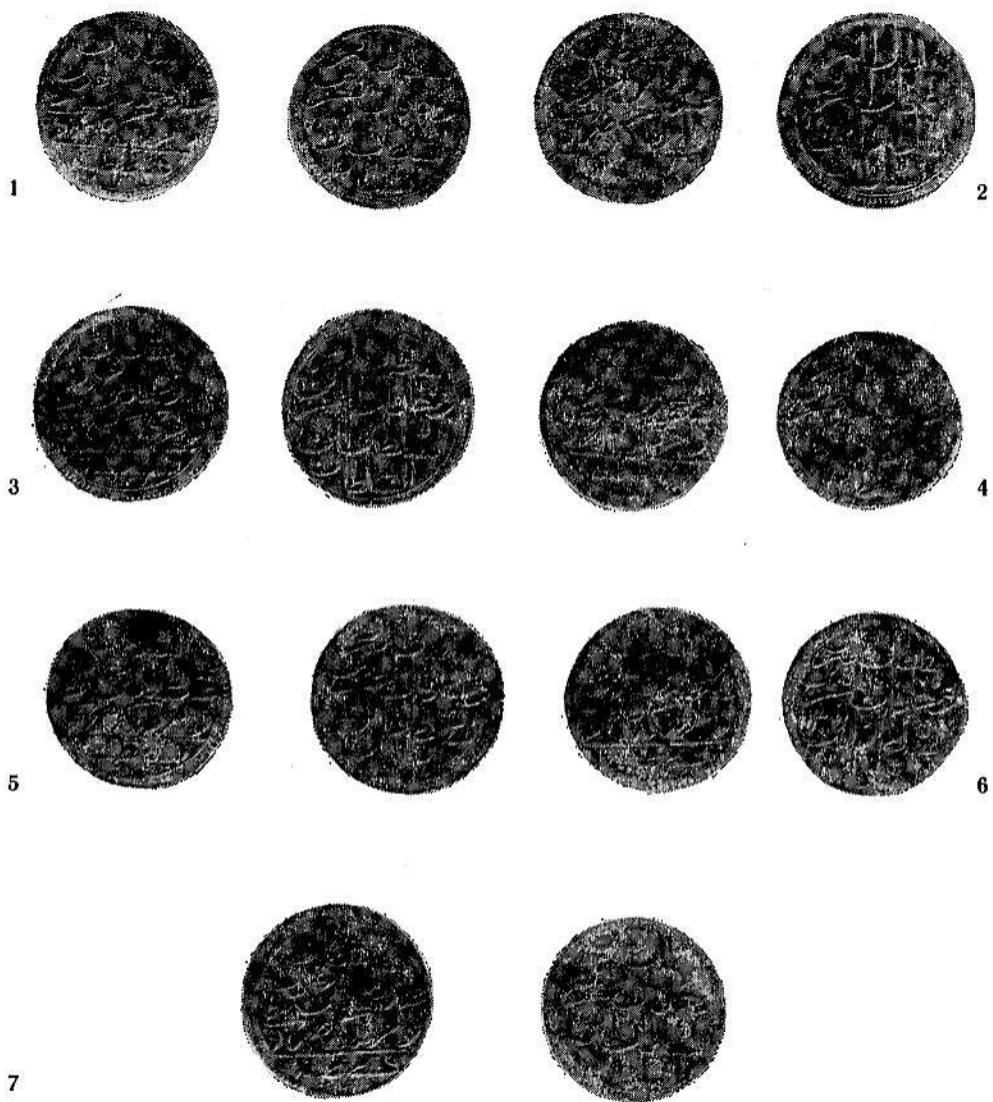
PL. II. Emisiuni ale sultanului Selim III ichilic-uri. 1 — nr. 24, 2 — nr. 25,
3 — nr. 26, 4 — nr. 27, 5 — nr. 29, 6 — nr. 31, 7 — nr. 32, 8 — nr. 33. Gedid-
üzlük-uri : 9 — nr. 35, 10 — nr. 53, 11 — nr. 59, 12 — nr. 72.

Pl. III. Gedid-üzlük-uri : emisiuni ale sultanului Selim III : 1 — nr. 76, 2 — nr. 77,
 3 — nr. 86, 4 — nr. 94, 5 — nr. 92, 6 — nr. 95, 7 — nr. 96, 8 — nr. 97, 9 nr. —101,
 10 — nr. 102, 11 — nr. 104, 12 — 106.

Pl. IV. Gediid-üzlük-uri : emisiuni ale sultanului Selim III ; 1 — nr. 110, 2 — nr. 115, 3 — nr. 118, 4 — nr. 119, 5 — nr. 120, 6 și 7 vasul (ibric) în care au fost tezaurizate monedele.

Pl. V. Altmișlic-uri, emisiuni ale sultanului Abdul-Hamid I (după h :1187—1203).
 1. — emisiune din anul al 3-lea de domnie; 2 din anul 8; 3 din anul 9; 4
 din anul 10; 5 din anul 11; 6 din anul 13 și 7 din anul 14.

Una monedă

Av : Legenda :

شاندیل
جے اصلور. شاندیل
مکملہ کارہ دام
مکملہ کارہ دام

1171

In transcriere :

As — sultan
Mustafa ibn Osman chân Dam
melleke duriba fi

Islambol

1171

Total încadrat într-un cerc liniar și dublat de un cerc de perle exterior. Traducerea : Sultan Mustafa-fiu hanului Osman-Să-i fie domnia lungă (domnia să-i dureze), bătut la Istambul 1171 (1757 e.n.).

Rv : Legenda :

سلطان ال Bahrain
و خاقان ال Bahrain
+ سلطان ال Bahrain
سلطان

In transcriere :

Sultan-el-barain
ve Khaqan-al bahrin
as sultan ibn-(3 ?)
as sultan

C.1. + c.p.⁴⁾

Traducerea legendei : Sultan al uscatelor și suveran al mărilor, sultan fiu (anul de domnie-indescifrabil-probabil al 3-lea) de sultan.

AR : 43 mm. : 29,27 gr. Inv. 1207/121 ; uz. p.p. circ. ; b.c. Pl. 131. Ismâ' îl Châlib, Taqvîm-i meskûkât-i osmânije (catalogul monedelor otomane) — Constantinopol — 1307 h, nr. 767 — altmîşlik.

B. Emisiuni ale sultanului Abdul-Hamid I.

21 ian. 1774—7 aprilie 1789 e.n. [De la h : 8 Za (zi' 1'ka de = luna a 11-a), 1187—12.B. (reğeb = luna 7-a) 1203.] Trei monede.

⁴⁾ Abrevieri : c.l. (p.) e : cerc liniar (perlat) exterior ; dr. : dreapta ; stg. : stînga ; h. : hegiră ; inv. : numărul de inventar al monedei dat de Muzeul Deltei Dunării unde se află tezaurul ; uz. (p.) p. circ. : uzată (partial) prin circulație ; s.c. : slab conservată ; f. b.c. : (foarte) bine conservată ; p.c. : prost conservată ; doc. : document ; D.G.A.S. : Direcția Generală a Arhivelor Statului ; S.A.I. : Studii și Articole de Istorie.

1 Av : Legenda :

السلطان عبد الحامد بن احمد
خان ملکه مغرب فی
اسلطان ابن احمد
1187

In transcriere :
As-sultan
Abdul-el Hamid ibn Ahmet
chan
dam melleke duriba fi

Qosătaninije
1187

C.1. + c.p. Legenda puțin ștearsă în cîmpul superior și cu rarefieri de la turnare cauzate de impurități. Titlul de han scris desfăcut cu litere pe vertical.

In traducere : Sultanul-Abdul Hamid, fiul hanului Ahmet să-i fie domnia lungă, bătut la — Constantinopol — 1187.

Rv : Legenda :

السلطان
خاقان ال Bahrain
اسلطان ابن احمد
السلطان

Sultan al-barain
ve Khaqan-al bahrain
as-sultan ibn-5
as-sultan

C.1. + c.p. + c.le Legenda puțin ștearsă în cîmpul superior și cu mici gropițe de la turnare cauzate de impurități. Traducerea : sultan al uscătelor și suveran al mărilor, sultan fiu-5 (anul de domnie intercalat între cuvintele de sultan, (De la h : 1192 == 1779 c.n.).

AR : 38 mm. ; 14,42 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. Inv. 1207/122 ; pl. I/2. Utuzluc sau Zoloto (30 parale). Ismā'il Ghālib, op. cit., nr. 843.

2) Av : Legenda :

السلطان
خاقان ال Bahrain
اسلطان ابن احمد
السلطان

As-sultan
Abdul-el Hamid ibn Ahmed-
chân
dam melleke duriba fi

Qosătaninije
1187

C.l. + c.p. Marginea superioară ștearsă prin batere neîngrijită. Titlul de chârn sub formă monogramată.

Traducerea ca mai sus.

Rv. : Legenda :

سُلَيْمَانْ بْنُ هَامِدٍ
خَاقَانُ الْبَهْرَين
الْمُكْرَمُ الْمُكْرَمُ
الْمُكْرَمُ الْمُكْرَمُ

Sultan al-barain
ve Khaqan-al bahrain
as-sultan ibn-14
as-sultan

C.l. + c.p. + c.l.e. Marginea superioară ștearsă prin batere neîngrijită, iar cercul exterior răsfrînt în interior.
Traducerea ca mai sus, anul 14 (de la h : 1201 = 1788 e.n.)

AR : 44 mm. ; 26,45 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. Inv. 1207/123 ; pl. I/3. Altmișlîc (60 parale). Ismâ'il Ghâlib. op. cit., nr. 840.

3) Av : Fără legendă. Turaua sultanului Abdul-Hamid I, încadrată în partea superioară, dr. și stg., de către un arabesc. Totul încadrat într-un c.l. + c.p. + c.l.e. În marginea superioară și în cea inferioară-cîmpul și cercurile șterse prin batere sau circulație.

Rv : Legenda :

١٤
سُلَيْمَانْ بْنُ هَامِدٍ
خَاقَانُ الْبَهْرَين
الْمُكْرَمُ الْمُكْرَمُ
الْمُكْرَمُ الْمُكْرَمُ

16
duriba fi
—
Qosîantinije
1187

c.l. + c.p. + c.l.e. 3/4 din marginea ștearsă prin batere sau prin circulație. Traducerea : 16 (al șaisprezecilea an de domnie) — bătut la Constantinopol — 1187 (De la h : 1202 = 1788 e.n.).

AR : 44 mm. ; 29,50 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; Inv. 1207/124 ; pl. I/4. Ikilic (80 parale). Ismâ'il Ghâlib, op. cit. nr. 839.

C. Emisiuni ale sultanului Selim III.

10 april. 1789—28 mai 1807 [De la h : 13.B. (Rağeb = luna a 7-a). 1 203.21 Ra (rebi'ul — evvel — I — luna a 3-a — 1222).]

Una sută două zeci monede.

1) *Av.*

Fără legendă. Turaua sultanului Selim III, încadrată în parte superioară — stg. și dr. — de cîte un trandafir. Totul încadrat într-un c.l. + c.p. + c.l.e. Stearsă în cîmpul inferior.

Rv. : Legenda :

جَمِيلٌ
عَلَى مُهَمَّةٍ
عَلَى مُهَمَّةٍ
عَلَى مُهَمَّةٍ

In transcriere :

1
duriba fi
Istanbul
1203

C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul inferior și cercurile șterse. În traducere : 1 (anul de domnie) — bătută la — Istanbul — 1203 (1789 e.n.).

AR : 44 mm. ; 25,67 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/1 ; pl. I/5 Ikilic (80 parale) — Ismâ'il Ghâlib, op. cit., nr. 895.

2) *Av :* Fără legendă. Ca mai sus.

C.l. + c.p. Cîmpul superior și marginile șterse. Cîmpul din stg. rarefiat din cauza impuriităților.

Rv. : Legenda și traducerea ca mai sus. Cîmpul ca pe av.

AR : 42 mm. ; 24,33 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; Inv. : 1207/2.

3) *Av :* Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e În stg. cîmpul șters.

Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e În dr. cîmpul șters.

4) *Av :* Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cercurile șterse în cea mai mare parte.

Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul în centrul monedei și cercurile șters.

AR : 45 mm. ; 29,75 gr. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/4 ;

5) *Av :* Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cercurile în cîmp superior și în dr. șterse.

Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cercurile pe cîmpul superior și legenda în centrul monedei-șters.

AR : 44 mm. ; 30,12 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. ; 1207/5 ;

6) *Av :* Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În cîmpul inferior și în dr., cercurile șterse prin batere incorectă.

Rv : Legenda :

 ج م سگه مل ۱۲۰۳	2 <i>duriba fi</i> Istambol 1203
--	--

c.l. + c.p. + c.l.e. În centrul monedei, în cimpul inferior și în stg. — șters. Traducerea : 2 (al doilea an de domnie) bătută la Istambol. — 1203 (De la h : 1204 — 1790 e.n.).

AR : 43 mm. ; 25,73 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/6.
Ismâ'il Gâlib. op. cit. — prin asemănare cu nr. 895.

7) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În cimpul din dr. cercurile șterse.

Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În mijloc și în cimpul din stg. suprafața rarefiată și ștearsă.

AR : 42 mm. ; 25,2 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/7.
8) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În cimpul inferior și în stg. cercurile șterse.

Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În cimpul inferior și în dr. cercurile șterse.

AR : 41 mm. ; 25,56 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/8.

9) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În cimpul superior și cercurile șterse.

Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. Cimpul ca pe av.

AR : 43 mm. ; 24, 61 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. ; inv. 1207/9 ; pl. I/6.

10) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În cea mai mare parte, cercurile sunt șterse prin defecțiune de batere.

Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cimpul inferior și cercurile aproape în întregime șterse.

AR : 41 mm. ; 25,44 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/10.

11) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cimpul rarefiat și cercurile aproape în întregime șterse, datorită impurităților și defecțiunii de batere.

Rv : Legenda :

 ج م سگه مل ۱۲۰۳	3 <i>duriba fi</i> <hr/> Istambol 03 (1203)
--	---

Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În partea dr., cimpul șters parțial și urme de ciocniri de la batere.

Traducerea : 3 (anul de domnie) — bătut la — Istambul —
30 (prin asemănare 1203) (De la h : 1205 — 1791 e.n.).

AR : 42 mm. ; 24,83 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/11 ; pl. I/7
Ismâ'îl Ghâlib, op. cit. nr. 895.

12) Av : Fără legendă. Ca mai sus.
C.l. + c.p. + c.l.e. În partea dr., cîmpul șters parțial și urme
de ciocniri de la batere.

AR : 42 mm. ; 25,52 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/12.

13) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În partea in-
terioră, cîmpul șters.

Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. La
mijloc și cîmpul inferior, șters.

AR : 43 mm. ; 25,62 gr. ; p.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/13.

14) Av : Fără legendă. Ca mai sus.
C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul inferior rarefiat din cauza impu-
rităților și șters.

Rv : Legenda :

	4 duriba fi Istambol
120—(1203)	

C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul inferior și cercurile din dr. șterse.
Traducerea : 4 (anul de domnie) — bătut la Istambul —
1203 (De la H : 1206 — 1792 e.n.).

AR : 43 mm. ; 25,50 gr. ; b.c. uz. p.p. circ. ; inv. 1207/14 Ismâ'îl
Ghâlib, op. cit. nr. 891 și 892.

15) Av : Fără legendă. Ca mai sus.
C.l. + c.p. În dr. și cîmpul inferior rarefiat și șters.

Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În stg.
și cîmpul inferior șters, iar suprafața rarefiată.

AR : 42 mm. ; 24,80 gr., b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/15 ; Pl.
I/8.

16) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Suprafața
rarefiată, datorită impurităților și cercurilor șterse.

Rv : Legenda :

	5 duriba fi Istambol
1203	

C.l. + c.p. + c.l.e În mijloc și cîmpul exterior șters. Supra-
fața rarefiată și cu perforări din cauza impurităților. Tra-

ducerea : 5 (anul de domnie) — bătut la — Istambul — 1203
(De la h : 1207 = 1793 e.n.).

AR : 41 mm. ; 25,65 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/16 ;
Ismâ'il Ghâlib, op. cit. prin asemănare cu nr. 895 și 891.

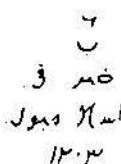
17) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În dr. cîmpul inferior șters. Suprafață rarefiată din cauza impurităților.

Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În exteriorul legendei, cîmpul și cercurile șterse. Jos și stg. marginea cu lisuri.

AR : 41 mm. ; 25,57 gr. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/17 ; Pl. I/9.

18) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. stg. și dr. cîmpul șters, rarefiat și aşchiat.

Rv : Legenda :

	6 <i>duriba fi</i>
	Istambol 1203

C.l. + c.p. + c.l.e. În mijlocul legendei și în exteriorul ei, cîmpul și cercurile șterse. Traducerea : 6 (Anul de domnic), bătut la Istambul — 1203 (De la h : 1208 = 1794 e.n.).

AR : 41 mm. ; 24,82 gr. ; uz. p. circ. ; inv. ; inv. 1207/18. Ismâ'il Ghâlib, op. cit. prin asemănare cu nr. 895.

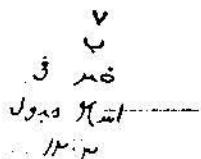
19) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul superior șters și rarefiat.

Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Mijlocul legendei și cîmpul superior șters.

AR : 43 mm. ; 24,82 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/19 ; Pl. I/10.

20) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În dr. — cîmpul șters și întreaga suprafață rarefiată.

Rv : Legenda :

	7 <i>du — ba fi (duriba fi)</i>
	Islam... (Islambol) 1203

C.l. + c.p. + c.l.e. În mijlocul legendei, cîmpul exterior și cercurile din stg. șterse. Traducerea : 7 (Anul de domnie)

— bătută la Istambul). — 1203. De la h — 1209 — 1795 e.n.).

AR : 41 mm. ; 25,10 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/20. Ismâ'îl Ghâlib, op. cit. prin asemănare cu nr. 895.

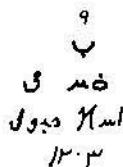
21) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cercurile șterse și marginile șirbită.

Rv : Legendă și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e — Cercurile șterse. Deasupra literelor : „m “ de la Islambol sănt trei puncte în loc de două, astfel în loc de Islambol apare İslambol.

AR : 41 mm. ; 24,75 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; Inv. 1207/21, pl. I/11.

22) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Marginea inferioară puțin răsfrântă și șirbită, iar în dr, cercurile șterse.

Rv : Legenda :

 9 duriba fi <hr/> 1203
--

C.l. + c.p. + c.l.e În dr. și stg. cercurile — puțin șterse. Traducerea : 9 (anul de domnie) — bătut la Istambul — (De la h : = 1211 — 1796 e.n.).

AR : 41 mm. ; 25,39 gr. ; f.b.c. ; uz p.p. circ. ; Inv. 1207/22 ; pl. I/12. Ismâ'îl Ghâlib, op. cit., nr. 893.

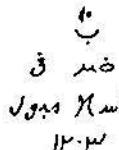
23) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p.

Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cercurile șterse. Marginea superioară — puțin răsfrântă.

AR : 42 mm. ; 25,72 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. inv. 1207/23.

24) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefăit și cercurile aproape în întregime șterse. În partea superioară — marginea șirbită.

Rv : Legenda :

 10 duriba fi <hr/> Isla-bol 1203
--

C.l. + c.p. + c.l.e. Mijlocul legendei, cîmpul inferior și 2/3 din cercuri-șterse. În partea superioară marginea șirbită.

Intreaga suprafață rarefiată din cauza impurităților. Traducerea : 10 (Anul de domnie) — bătut la — Istanbul 1203 (De la h : 1212 = 1797 e.n.).

AR : 43 mm. ; 25,11 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/24 ; pl. II/1 Ismā'il Ghālib, op. cit., prin asemănare cu nr. 895.

25) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul superior șters.

Rv : Legenda :

11	
جَرِبَةٌ	<i>durība fi</i>
إِسْلَامْبُول	İslambol
مَوْضِعٌ	1203

C.l. + c.p. + c.l.e. Cercurile din partea superioară șterse. Traducerea : 11 (Anul de domnie) — bătut la Istambul 1203 (De la h : 1213 = 1798 e.n.).

AR : 41 mm. ; 23,85 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. inv. 1207/25 ; pl. II/2 Ismā'il Ghālib, op. cit., prin asemănare cu nr. 895.

26) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cercurile se păstrează clar numai în cîmpul inferior.

Rv : Legenda :

12	
جَرِبَةٌ	<i>durbia fi</i>
إِسْلَامْبُول	İslambol
مَوْضِعٌ	1203

C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul ca pe avers. Traducerea : 12 (anul de domnie) — bătut la Istambul — 1203 (De la h : 1214 = 1789 e.n.).

AR : 41 mm. ; 24,40 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/26 ; pl. II/3 Ismā'il Ghālib, op. cit., prin asemănare cu 895.

27) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul inferior și din dr. șters, cu rarefieri, și mici perforări datorită impurităților.

Rv : Legenda :

13	
جَرِبَةٌ	<i>durība fi</i>
إِسْلَامْبُول	İstambol
مَوْضِعٌ	1203

C.l. + c.p. + c.l.e. În stg., cîmpul și cercurile ca pe avers. Traducerea : 13 (Anul de domnie) — bătut la Istambul — 1203. (De la h : 1215 = 1800 e.n.).

- AR :** 41 mm. ; 25,25 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/27 pl. II/4. Ismâ'il Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 895.
- 28) **Av :** Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. Cimpul și cercurile sterse, cu rarefieri și goluri din cauza impurităților.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus.
C.l. + c.p. + c.l.e. Cimpul ca pe avers.
- AR :** 41 mm. ; 25,10 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/28.
- 29) **Av :** Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În partea superioară, cercurile și cîmpul șters și cu rarefieri, datorită impurităților.
- Rv :** Legenda :

	14
ج م د	duriba fi
ج م د	Islambol
م	1203

- C.l. + c.p. + c.l.e. În cîmpul superior, cercurile sterse. Suprafața presărată cu rarefieri datorită impurităților. Traducerea : 14 (Anul de domnie) — bătut la Istambul — 1203 — (de la h : 1216 == 1801 e.n.).
- AR :** 41 mm. ; 24,07 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/29 : pl. II/5 ; Ismâ'il Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 895.
- 30) **Av :** Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cercurile din cîmpul superior și din dr. — șterse.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cimpul din partea superioară și din stg. — șterse. În dr. marginea șirbită.
- AR :** 43 mm. ; 25,27 gr. b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/30.
- 31) **Av :** Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cimpul inferior șters, iar pe raza cercurilor, în aceeași parte, o perlă mai mare încadrată într-un pătrat.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În partea inferioară cîmpul și cercurile șterse.
- AR :** 42 mm. ; 24,15 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/31 pl. II/6.
- 32) **Av :** Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cimpul și 2/3 din cercuri șterse.
- Rv :** Legenda :

	15
ج م د	duriba fi
ج م د	Islambol
م	1203

C.l. + c.p. + c.l.e. În mijlocul legendei și cercurile șterse. Traducerea : 15 (Anul de domnic) — bătut la — Istambul — II. Ismâ'il Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 895.

- AR :** 41 mm. ; 23,87 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. inv. 1207/32 ; pl. II/7; Ismâ'il Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 895.
- 33) Av :** Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmp neuniform și 2/3 din cercuri șterse. În partea superioară puțin din margine răsfrîntă în interior.

Rv : Legenda :

↑
ج م
عاصي
م
ل

18
duriba fi
Istanbul
1203

C.l. + c.p. + c.l.e. În mijlocul legendei, în dr. și în partea superioară, șters. Traducerea : 18 (Anul de domnie) — bătut la Istanbul — 1203 (De la h : = 1805 c.n.).

- AR :** 42 mm. ; 24,58 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/33 ; pl. II/8 ; Ismâ'il Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 895.
- 34) Av :** Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În partea superioară, cercurile șterse. Marginea din dr. — știrbită.

Rv : Legenda :

↑
ج م
عاصي
م
ل

1 (?)
duriba si
Istanbul
1203

C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul ca pe avers. Traducerea : 1 (a doua cifră ștearsă) bătut la Istanbul — 1203.

- AR :** 42 mm. ; 25,62 gr. ; b.c. uz. p. circ. ; inv. 1207/34. Ismâ'il Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 895.
- 35) Av :** În cîmpul superior — turaua sultanului Selim III. Sub tura în stg. un trandafir, iar în dr. un arabesc. Deasupra, în stg. un arabesc, iar în dr. un trandafir între două arabescuri, toate dispuse în linie oblică. Pe cîmpul inferior, despărțit printr-o linie orizontală de cel superior, scris pe două rînduri.

عاصي
ج
ل

In transcr. : Duriba Islambol fi
1203

Încadrate între două arabescuri, cifrele anului sunt despărțite de text printr-o linie formată din prelungirea lui fi.

Totul încadrat într-un c.l. + c.p. Traducerea legendei : bătut la Istambul a 1203.

Rv : Legenda :

السُّلْطَانُ الْبَارِيْنِ
وَالْخَاقَانُ الْبَاهْرِيْنِ
الْمُكْرَمُ الْبَارِيْنِ
الْمُكْرَمُ الْبَاهْرِيْنِ

**Sultan-al barain
ve-khaqan-al bahrin
as-sultan ibn-1
as sultan**

Rîndul doi și trei sunt încadrate într-un dreptunghi secționat printre-o dreaptă orizontală. Pe laterale sunt cîte trei arabescuri. Cele din centru mai mari, extremele mai mici, în raport cu distanța creată de latura dreptunghiului și cercul liniar, dublat de un cerc perlat care încadrează legenda. Între cuvintele din text s-au inseris cîte un arabesc. Traducerea : Sultan al uscatelor și suveran al mărilor, sultan fiu — 1 (anul de domnie) — de sultan. (1789 e.n.).

AR : 43 mm. ; 32,02 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/35 ; pl. II/9 (gedid-üzlüç = 100 parale). Catalogue des monnaies arabes et turques-du cabinet royal des médailles du Musée National de Copenhague, par J. Ostrup ; Copenhague — 1938 — pag. 309, nr. : 2695.

36) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul superior șters.

Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Mijlocul rîndului doi, șters.

AR : 43 mm. ; 31,25 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/36.

37) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. Cîmpul rarefiat datorită impurităților și marginile tocite.

Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. Cîmpul și marginile ca pe avers.

AR : 44 mm. ; 32,07 gr. b.c., p.p. circ. ; inv. 1207/37.

38) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat și marginile parțial ștersse.

Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat și parțial șters.

AR : 44 mm. ; 31,90 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/38.

39) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul din dr., șters și rarfeiat. Marginile știrbite și fisurate prin defecțiunile de batere.

- Rv. : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul din extrema dr. cu legenda și cercurile din stg., șterse prin defectiune de la batere.
- AR : 44 × 46 mm. ; 32,17 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/39.
- 40) Av : Turana, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul din stg. cu o treime din legendă șters.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În mijlocul rîndului doi și jumătatea dreaptă din rîndul trei, legenda ștearsă. Marginea dr. stearsă și cu o mică fisură.
- AR : 45 mm. ; 32,07 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/40.
- 41) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. La baza turalei, cîmpul din stg. șters. În partea superioară, marginea șirbită și fisurată prin defectiune de batere.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În centrul rîndului doi, legenda puțin ștearsă.
- AR : 45 mm. ; 31,25 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/41.
- 42) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Marginile șterse, neregulate și cu fisuri.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Marginile ca pe avers. În dr. sus-cîmpul C.l. + c.p. + c.l.e. Marginile ca pe avers. În dr. sus-cîmpul cu o parte din legendă șters.
- AR : 45 mm. ; 31, 95 gr. ; b.c. ; uz. circ. ; inv. 1207/42.
- 43) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus.
ginea stg. ștearsă și rarefiată.
- Rv : Legenda :
	Sultan el — barain
ve khaqan-an bahrin
as-sultan ibn —2—
as sultani |
|--|--|
- C.l. + c.p. + c.l.e. Forma epigrafică și încadrarea legendei ca mai sus. Traducerea : ca mai sus. Anul de domnie — 2. (Dela h : 1204 — 1790 e.n.).
- AR : 43 mm. ; 31,12 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/43.
J. Ostrup : Catalogue des monnaies... ; prin asemănare cu nr. 2695 și Ismâ'il Ghâlib, op. cit. ; prin asemănare cu nr. 895.
- 44) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul inferior rarefiat și neregulat.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e Cîmpul rarefiat. Mijlocul legendei și marginea perlată din dr., puțin ștersă.

- AR* : 42×43 mm. ; 31,98 gr. ; b.c. ; uz. p.p. ; inv. 1207/44.
- 45) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Două treimi din marginea perlată, ștearsă și rarefiată.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus.
C.l. + c.p. Marginea perlată ca pe aver.
- AR* : 43 mm. ; 31,28 g. ; b.c., p.p. circ. ; inv. 1207/45.
- 46) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Marginea perlată din cîmpul superior, ștearsă și rarefiată.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul superior rerefiat și șters. În dr. marginea perlată șirbită.
- AR* : 44 mm. ; 31,72 gr. ; b.c. uz. p.p. circ. inv. 1207/46.
- 47) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În exterior, cîmpul și marginea perlată — șterse. În mijloc, liniile turalei sint plate.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. Cercurile și legenda din cîmpul superior sint șterse.
- AR* : 44 mm. ; 31,92 gr. ; f.b.c. ; uz. p.p. circ. Inv. 1207/47.
- 48) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cercurile șterse, liniile turalei plate și cîmpul rarefiat din cauza impurităților.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat, cu mijlocul primelor două rînduri din legendă și cercurile șterse.
- AR* : 44 mm. ; 31,40 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. inv. 1207/48.
- 49) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. Extremitățile cîmpului șterse.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. Cîmpul ca pe avers.
- AR* : 44 mm. ; 32,32 gr. ; s.c. ; uz. p. circ. inv. 1207/49.
- 50) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Extremitatea cîmpului din dr. șters.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. Extremitatea cîmpului inferior și din stg. șters.
- AR* : 43×44 mm. ; 31,40 gr. ; s.c. ; uz. p. circ. inv. 1207/50.
- 51) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În cîmpul superior, cercurile șterse.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul superior și cercurile puțin șterse.
- AR* : 45 mm. ; 31,70 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/51.

- 52) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Extremitatea cîmpului inferior și cercurile șterse.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. Cercurile, legenda în mijloc și în extremitatea cîmpului inferior, șterse. În partea inferioară marginea cu fisuri.
- AR* : 45 mm. ; 32 gr. b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/52.
- 53) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În stg. și dr. cercurile puțin șterse.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cercurile și mijlocul legendei din cîmpul superior, șterse.
- AR* : 45 mm. ; 32,47 gr. ; f.b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/53 ; pl. II/10.
- 54) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În cîmpul inferior și pe suprafața cercurilor din partea superioară sunt mai multe goluri de la batere.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În extremitatea stg. a cîmpului inferior și în extremitatea dr. a cîmpului superior legenda și cercurile șterse.
- AR* : 45 mm. ; 32,07 gr. ; f.b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/54.
- 55) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul superior și cel din dr. șters și rarefiat.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul superior șters și rarefiat. Marginile fisurate și cu șirbituri.
- AR* : 45 mm. ; 31,98 gr. ; s.c., uz. inv. 1207/55.
- 56) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În extremitatea cîmpului inferior șters prin lovire.
- Rv* : Legenda :

سُلْطَانُ الْبَرَائِن
وَخَاقَانُ الْبَهْرَين
الْمُكْتَفِي بِاللهِ
جَلَّ جَلَانِهِ

Sultan al-barain
ve khaqan-al bahrain
as-sultan ibn-3-
as-sultan.

C.l. + c.p. + c.l.e. Cercurile și puțin din legenda în extremitatea cîmpului inferior, șters. Traducerea ca mai sus. Anul de domnie 3 (De la h : 1205 — 1791 e.n.). Forma epigrafică și încadrarea legendei ca mai sus.

- AR* : 43 mm. ; 32,42 gr. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/56. Ismâ'il Ghâlib. op. cit., nr. 895.
- 57) *Av* : Taraua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Liniile din centrul turalei și cîmpul din stg. șterse.

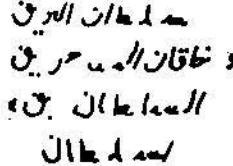
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. C.I. + c.p. + c.l.e. Cîmpul din dr. șters.
- AR* : 43 mm. ; 31,65 gr. s.c. ; uz. p. circ. inv. 1207/57.
- 58) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.I. + c.p. Cîmpul întreg rarefiat și cercurile din partea superioară șterse.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. C.I. + c.p. — ambele șterse.
- AR* : 42,5 mm. ; 32,45 gr. ; s.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/58.
- 59) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.I. + c.p. Marginile puțin tocite.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. C.I. + c.p.
- AR* : 43 mm. ; 32,20 gr. ; f.b.c. ; uz. p.p. circ. inv. 1207/59 ; pl. II/11.
- 60) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.I. + c.p. În partea superioară cercurile șterse și marginea râsfrintă în interior.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. C.I. + c.p. + c.l.e. Dr. —sus, cercurile șterse.
- AR* : 43 mm. ; 32,05 gr. ; f.b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/60.
- 61) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.I. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat și ruginit. În partea superioară și stg., cercurile șterse.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. C.I. + c.p. + c.l.e. Două treimi din cercuri șterse. Cîmpul rarefiat și ruginit.
- AR* : 43 mm. ; 31,97 gr. ; p.c. uz. p. circ. ; inv. 1207/61.
- 62) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.I. + c.p. + c.l.e. Cercul liniar exterior râsfrint în interior, iar c.p. din partea dreaptă a cîmpului superior șters.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. C.I. + c.p. + c.l.e. C.I. cîmpul superior, fisurat.
- AR* : 44 mm. ; 31,94 gr. ; f.b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/62 ; pl. IV/6.
- 63) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.I. + c.p. + c.l.e. Partea stg. din cîmpul superior, ștearsă.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. C.I. + c.p. Partea dr. din cîmpul superior, șters.
- AR* : 44 mm. ; 31,72 gr. ; b.c. uz. p.p. circ. ; inv. 1207/63.
- 64) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.I. + c.p. + c.l.e. Cercurile din partea stg. a cîmpului superior și din partea dr. a cîmpului inferior, șterse.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. C.I. + c.p. + c.l.e. Extremitatea dr. a cîmpului superior și cea stg. a cîmpului inferior șterse. Cîmpul legendei rarefiat.

- AR :** 45 mm. ; 32,22 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/64.
- 65) **Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cimpul rarefiat și extremitatea superioară ștearsă.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. Cimpul ca pe avers și mijlocul legendei din cimpul superior șterse.
- AR :** 45 mm : 31,15 gr. : s.c. : uz. p. circ. : inv. 1207/65.
- 66) **Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cimpul rarefiat și extremitatea dr. ștearsă.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus c.l. + c.p. + c.l.e. Legenda cuprinsă în cimpul din stg. și cercurile în întregime șterse. Suprafața rarefiată.
- AR :** 45 mm. ; 31,15 gr. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/66.
- 67) **Av :** Taraua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cimpul rarefiat. Extremitatea dr. din cimpul superior și cea stg. din cimpul inferior, șterse.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cimpul rarefiat. Extremitatea stg. din cimpul superior și cea dr. din cimpul inferior, șterse.
- AR :** 45 mm. ; 31, 98 gr. ; s.c. ; uz. circ. ; inv. 1207/67.
- 68) **Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus.
C.l. + c.p. + c.l.e. Extremitatea cîmpului din stg. rarefiat și șters.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus.
C.l. + c.p. + c.l.e. Extremitatea de sus și dr. a cîmpului superior, rarefiat și șters.
- AR :** 45 mm. ; 32, 47 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/68.
- 69) **Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus
C.l. + c.p. + c.l.e. Extremitatea cîmpului inferior rarefiată, ciocnită și ștearsă. C.l.e. râsfrint în interior.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus.
C.l. + c.p. + c.l.e. Extremitatea cîmpului inferior șters. Marginea superioară șirbită.
- AR :** 45 cm. ; 31, 45 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/69.
- 70) **Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus
C.l. + c.p. + c.l.e. Cimpul rarefiat. Extremitate de sus și din dr. ștearsă.
- Rv :** C.l. + c.p. + c.l.e. Cimpul ca pe avers. În partea stg. și sus, legenda și cercurile șterse.
- AR :** 45 mm. ; 31, 45 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. inv .1207/70.
- 71) **Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus
C.l. + c.p. + c.l.e. În stg. cîmpului superior, marginea ștearsă și fisurată spre interior. Extremitatea dr. a cîmpului inferior ștearsă, iar c.l.e. râsfrint în interior.

- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus.
 C.l. + c.p. + c.l.e. Extremitatea dr. a cîmpului superior și
 cea stg. a cîmpului inferior ca pe avers.

AR : 44 × 45 mm. ; 31,55 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/71.

72) Av : Turaua, legenda și traducerea mai mai sus. C.l. + c.p. Cîmpul rarefiat, iar extremitatea de jos și din stg. lui, ștearsă.
 R.v. Legenda :

	<i>Sultan-el barain</i> <i>ve-khaqan-el bahrin</i> <i>as-sultan ibn-4-</i> <i>as-sultani</i>
---	---

C.l. + c.p. + c.l.e. Caracteristicile epigrafice și încadrarea
 legendei ca mai sus. Traducerea ca mai sus. Al 4-lea an de
 domnie. (De la h : 1206 = 1792 e.n.). Extremitatea dr. a cîmpului inferior rarefiat și șters.
 43 mm. ; 31,60 gr. ; s.c. p. circ. ; inv. 1207/72 ; pl. II/12
 (gedid-üzlüç = 100 parale).

AR : Ismâ'il Ghâlib, op. cit. nr. 891.

73) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e.
 Cîmpul rarefiat, iar spre extremități, parțial șters și șirbit.

Rv : Legenda și traduceră ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În mijlocul legendei și extremitățile din stg. și din dr. șterse.
 AR : 42 × 43 mm. ; 31,59 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. inv. 1207/73.

74) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e.
 În extremitățile stg. și dr. cîmpul este rarefiat și șters.
 Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul
 cu impurități și rarefiat. Extremitatea dr. ștearsă.

AR : 44 mm. ; 32,05 gr. ; s.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/74.

75) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e.
 Extremitatea de sus a cîmpului superior și cea de jos a
 cîmpului inferior ștearsă.
 Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Centrul
 legendei și cercurile din cîmpul superior, șterse. Cercurile
 în partea de jos a cîmpului inferior șterse și marginea
 puțin șirbită.

AR : 45 mm. ; 31,75 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/75.

76) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus C.l. + c.p. + c.l.e.
 Extremitatea din stg. și cea de sus a cîmpului superior,
 șterse.
 Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Extre-
 mitatea de sus și din dr., ștearsă, ciocnită și rarefiată. Mar-
 ginea dr. puțin șirbită. Ca o particularitate grafică ; cifra
 4 (al patrulea an de domnie) este scrisă în a doua variantă
 de scriere.

- AR :** 45 mm. ; 32,95 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/76 ; pl. III/1. Ismâ'il Ghâlib, op. cit. ; prin asemănare cu nr. 891 și 192.
- 77) Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e.
- Rv :** Cîmpul rarefiat. Extremitatea din stg. șearsă și ciocnită. Legenda și traducerea ca mai sus. Anul de domnie -5- (De la h : 1207 — 1793 e.n.). C.l. + c.p. + c.l.e. Extremitatea dr. ștearsă. Cîmpul matizat.
- AR :** 42 × ½3 mm. ; 31,85 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. inv. 1207/77 ; pl. III/2 Ismâ'il Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 891.
- 78) Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Extremitatea de sus a cîmpului superior, ștearsă. C.l.e. răsfrînt în interior.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. Extremitatea de sus a cîmpului superior, rarefiată și ștearsă. Marginea de jos, fisurată.
- AR :** 43 mm. ; 31,30 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/78.
- 79) Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul din stg., rarefiat. Cercurile șterse în cea mai mare parte. În partea superioară, c.l.e. răsfrînt spre interior.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul din dr. și cercurile ca pe avers. Marginile tocite.
- AR :** 43 mm. ; 30,60 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. inv. 1207/79.
- 80) Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul superior rarefiat și matizat, iar în extremitatea de sus și în dr. șters.
- RV :** Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul superior ca pe avers, iar cercurile șterse aproape în întregime. C.l.e. răsfrînt în interior. În stg. marginea șirbită.
- AR :** 44 m. ; 31,30 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/80.
- 81) Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cercurile din partea de jos și din stg. a cîmpului inferior șterse.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. Cîmpul ca pe avers.
- AR :** 44 mm. ; 31,51 gr. ; f.b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/81.
- 82) Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Mărginea de jos șirbită, iar suprafața cercurilor matizată din cauza impurităților de la batere.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. Marginile tocite.
- AR :** 43 mm. ; 31,20 ; b.c. uz. p.p. circ. inv. 1207/82.
- 83) Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. c.l. + c.p. + c.l.e. Suprafața cercurilor rarefiată și ștearsă. C.l.e. răsfrînt în interior.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Marginile tocite, șirbite din cauza impurităților și fisurate.

- AR :** 44 mm. ; 32,12 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/83.
- 84) Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Mijlocul primului rînd din legendă și cercurile din partea de sus a cîmpului superior, șterse. Marginea dr. fisurată.
- AR :** 44 mm. ; 31,62 gr. ; c. ; uz. p. circ. inv. 1207/84.
- 85) Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cercurile șterse, iar marginile cu șîrbire de la batere.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul superior matizat, iar cercurile ca pe avers.
- AR :** 45 mm. ; 31,70 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/85.
- 86) Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Extremitatea de jos a cîmpului inferior și cercurile șterse.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. Anul de domnie 6. (De lah : 1208 — 1794 e.n.). C.l. + c.p. + c.l.e. În partea de sus și în cea de jos cercurile șterse. Marginile șîrbite și fisurate.
- AR :** 42 × 43 mm. ; 31,40 gr. ; b.c. uz. p.p. circ. ; inv. 1207/86 pl. III/3 Ismâ'il Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 891.
- 87) Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat și matizat. La cîmpul superior, cercurile ștersc.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Mijlocul legendei și cercurile din cîmpul superior, șterse. Suprafața rarefiată și ștearsă.
- AR :** 43 mm. ; 31,60 gr. ; s.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/87.
- 88) Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Extremitatea de sus a cîmpului superior și cercurile din partea de jos, șterse.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul ca pe avers.
- AR :** 44 mm. ; 32,70 gr. ; m.c. ; uz. p.p. circ. Inv. 1207/88.
- 89) Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat și matizat. În cea mai mare parte, cercurile șterse.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. Cîmpul și cercurile ca pe avers.
- AR :** 45 mm. ; 31,35 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/89.
- 90) Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În partea superioară și în stg., cercurile șterse. Cîmpul rarefiat și perforat datorită impurităților. Marginea stg. șîrbită, datorită acelorași defecțiuni de batere.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. Cîmpul și marginile ca pe avers. Mijlocul legendei din cîmpul superior, șters.

- AR :** 45 mm. ; 31,40 gr. ; s.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/90.
- 91) Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat, matizat și cu fisuri, iar în extremitatea stg. și în cea de sus șters.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. Anul de domnie al 7-lea (De la h : 1209 = 1795 e.n.). C.l. + c.p. + c.l.e. În extremitatea de jos, cîmpul inferior șters. Marginile șterse și știrbite.
- AR :** 44 mm. ; 30,78 gr. ; s.c. + uz. p. circ. ; inv. 1207/91. Ismâ'il Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 891.
- 92) Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. Cîmpul rarefiat și matizat. Marginile șterse.
- Rv :** Legenda și traducerea mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cercurile șterse.
- AR :** 43 mm. ; 32,70 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/92 ; pl. III/4.
- 93) Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Marginea din stg. și extremitățile de sus și de jos ale cîmpului, șterse.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul din dr. al legendei șters și cu literele plate.
- AR :** 44 mm. ; 32,65 gr. ; b.c. + uz. pe circ ; inv. 1207/93.
- 94) Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. Cîmpul rarefiat și matizat. Extremitatea de sus a cîmpului superior și cercurile din dr. șterse.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. Anul de domnie al 8-lea (De la h : 1210 = 1796 e.n.) C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul matizat și rarefiat. În dr. jos, marginea știrbită, iar în cîmpul superior, mijlocul legendei și cercurile din partea de sus, șterse.
- AR :** 43 mm. ; 31,75 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. inv. 1207/94, pl. III/5, Ismâ'il Ghâlib, op. cit. prin asemănare cu nr. 891.
- 95) Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat și matizat. Cercurile aproape în întregime șterse. Marginea din stg.-sus, știrbită.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. Anul de domnie al 9-lea (De la h : 1211 = 1796 e.n.). C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul ca pe avers. Marginea din stg. jos știrbită și fisurată.
- AR :** 45 mm. ; 30,30 gr. ; s.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/95 ; pl. III/6. Ismâ'il Ghâlib, op. cit. nr. 893.
- 96) Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat și matizat. În stg. cercurile șterse.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. Anul de domnie al 10-lea (De la h : 1212 = 1797 e.n.). C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul ca pe avers. Marginea din stg.-jos, știrbită. În patrea de sus, în stg. și în dr., cercurile șterse.

- AR :** 45 mm. ; 31,35 gr. ; s.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/96 ; pl. III/7. Ismâ'il Ghâlib, op. cit. ; prin asemănare cu nr. 893 și 891.
- 97) Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Extremitatea de sus și cea de jos ștearsă și ciocnită.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. Anul de domnie al II-lea. (De la h : 1213 = 1798 e.n.). C.l. + c.p. Cîmpul ca pe avers.
- AR :** 42 mm. ; 31,65 gr. ; s.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/97 ; pl. III/8. Ismâ'il Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 891 și 893.
- 98) Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat, ciocnit și perforat datorită impurităților de la batere. Cercurile șterse.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. Cercurile și cîmpul ca pe avers.
- AR :** 43 mm. ; 31,28 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/98.
- 99) Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cercurile din stg.-jos, șterse.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. Cîmpul ca pe avers. Marginea din dr.-jos, șirbită.
- AR :** 44 mm. ; 31,45 gr. ; f.b. c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/99.
- 100) Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat, fisurat și perforat.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. Cîmpul ca pe avers.
- AR :** 44 mm. ; 30,26 gr. ; s.c. ; uz. p.p. circ. inv. 1207/100.
- 70) Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat, matizat și spre extremități șters.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. Anul de domnie al 12-lea. (De la h : 1214 = 1799 e.n.). C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul ca pe avers.
- AR :** 44—45 mm. ; 31,25 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1203/101 ; pl. III/9. Ismâ'il Ghâlib, op. cit. prin asemănare cu nr. 891, 893 și 894.
- 102) Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În extremitatea din dr. și din stg., cîmpul rarefiat și șters.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. Anul de domnie al 13-lea. (De la h : 1215 = 1800 e.n.). C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul ca pe avers.
- AR :** 44 mm. ; 30,94 gr. ; b.c. p.p. circ. ; inv. 1207/102 ; pl. III/10. Ismâ'il Ghâlib, opa cit., nr. 894.
- 103) Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În stg., cîmpul inferior rarefiat și șters.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. Cercurile și cîmpul ca pe avers.

- AR :** 43 mm. ; 29,78 gr. ; b.c. ; uz. p.p. cire. ; inv. 1207/103.
- 104) **Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În dr. sus și stg. jos, cercurile ștersc.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. Anul de domnie al 14-lea. (De la h : 1216 = 1801 e.n.). C.l. + c.p. + c.l.e. Mijlocul legendei din cîmpul superior, în stg. sus și în dr.-jos, șters. 43 mm. ; 31,06 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ ; inv. 1207/104 ; pl. III/11. Ismâ'il Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 894.
- 105) **Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat. În cea mai mare parte cercurile șterse, iar în dr. c.l.e. răsfrinț spre interior.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat, ciocnit și cu urme de rugină. Marginile șterse și fisurate.
- AR :** 44 mm. ; 30,00 gr. ; s.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/105.
- 106) **Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Spre extremități, cîmpul rarefiat, ciocnit și șters. Marginile știrbite.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. Anul de domnie al 15-lea. (De la h : 1217 = 1802 n.). C.l. + c.p. Cîmpul rarefiat, matizat și spre extremități ciocnit și șters. Marginile din dr. și sus știrbite.
- AR :** 44 mm. ; 31,20 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1027/106 ; pl. III/12. Ismâ'il Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 894.
- 107) **Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Spre extremități, cîmpul rarefiat, matizat, ciocnit, cu goluri cauzate de impurități de la batere, și șters.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Mijlocul legendei din cîmpul superior șters. Extremitățile cîmpului ca pe avers.
- AR :** 44 mm. ; 30,90 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/107.
- 108) **Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Reliefurile turalei, literelor din legendă și a cifrelor, rarefiate și matizate. C.l.e. răsfrinț spre interior. Marginea din dr.-jos, știrbită.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Mijlocul legendei din cîmpul superior și extremitatea de jos a cîmpului inferior, șterse. Marginea de jos știrbită.
- AR :** 43 mm. ; 31,31 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/108.
- 109) **Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Extremitățile de sus și de jos ale cîmpului, rarefiate, matizate și ștersc. Reliefurile turalei, alc literelor din legendă și ale cifrelor-matizate C.l.e. în dr.-sus și stg.-jos, răsfrinț spre interior.

- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. C.I. + c.p. + c.l.e. Cimpul matizat și rarefiat. Legenda din partea dr. a cîmpului superior, ștersă. Marginile șirbite și fisurate.
- AR* : 44 mm. ; 31,12 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/109.
- 110) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.I. + c.p. + c.l.e. Cimpul matizat și extremitățile puțin șterse.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. Anul de domnie al 16-lea. (De la h : 1218 = 1803 e.n.). C.I. + c.p. + c.l.e. În partea dr., cîmpul rarefiat și matizat. Sus, jos și în dr. cercurile șterse. Pe alocuri marginea șirbită sau răsfrîntă în interior.
- AR* : 43 mm. ; 32,10 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/110 pl. IV/I. Ismâ'îl Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 894.
- 111) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.I. + c.p. Cimpul rarefiat, matizat și în partea superioară ruginit. În dr.-sus, cercurile șterse.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. C.I. + c.p. + c.l.e. Cimpul rarefiat și matizat. În partea de sus și în dr. cîmpul superior, legenda și cercurile șterse.
- AR* : 43 mm. ; 31,70 gr. ; s.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/111.
- 112) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.I. + c.p. + c.l.e. Cimpul rarefiat, matizat și parțial șters.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. Cercurile și cîmpul ca pe av. Marginea șirbită și fisurată.
- AR* : 43 mm. ; 31,00 gr. ; s.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/112.
- 113) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.I. + c.p. + c.l.e. Cimpul rarefiat, matizat și parțial șters și ruginit. Marginea răsfrîntă spre interior și șirbită.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. Cercurile și cîmpul ca avers. Marginile tocite, șirbite și fisurate.
- AR* : 44 mm. ; 32,45 gr. ; s.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/113.
- 114) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.I. + c.p. + c.l.e. Cîmpul inferior rarefiat, matizat și aproape în întregime șters. Marginea șirbită și fisurată.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. C.I. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat, matizat și cu mici perforări. Extremitățile cîmpului inferior cu ultimul rînd din legendă șterse.
- AR* : 45 mm. ; 31,35 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/114.
- 115) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.I. + c.p. + c.l.e. Extremitățile cîmpului superior șterse, rarefiate și matizate.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. Anul de domnie al 18-lea. (De la h : 1220 = 1805 e.n.). C.I. + c.p. Cîmpul rarefiat și matizat. Extremitatea cîmpului superior cu primul rînd din legendă, șterse. Marginile tocite și fisurate.

- AR :** 42 mm. ; 30,60 gr. ; s.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/115, pl. IV/2-
Ismâ'il Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 894.
- 116) Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. Extremitatea de sus și din dr. ștearsă și turtită. Marginea cu cercurile rarefiată, ștearsă șirbită și fisurată.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Marginea pe alocuri răsfrîntă spre interior. În mijloc ca și în extremitatea stg., legenda și cimpul superior, șterse. Marginea cu cercurile ca pe avers.
- AR :** 45 mm. ; 32,20 gr. ; bătută neîngrijit ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/116.
- 117) Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cimpul rarefiat, marginile șterse, șirbite și pe alocuri răsfrînte spre interior.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. Cimpul rarefiat și matizat, iar mijlocul legendei din cimpul superior, șters. În cea mai mare parte cercurile șterse. Marginea totită și fisurată.
- AR :** 45 mm. ; 30,75 gr. ; bătută neîngrijit. ; b.c. uz. p. circ. ; inv. 1207/117.
- 118) Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Spre extremitățile : stg. și dr., marginile sunt rarefiate, matizate și șterse. Marginea dr. puțin șirbită.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. Anul de domnie al 19-lea. (De la h : 1221 — 1806 e.n.). C.l. + c.p. Cimpul rarefiat. Marginile ca pe avers.
- AR :** 43 mm. ; 30,50 gr. ; b.c. uz. p. circ. ; inv. 1207/118 ; pl. IV/3. Ismâ'il Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 894.
- 119) Av :** Taraua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În extremitatea din dr. și în cea din stg., cercurile șterse.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. Anul de domnie sters. Probabil al 2-lea sau al 3-lea ? C.l. + c.p. + c.l.e. Mijlocul legendei și cercurile din extremitățile dr. și stg. șterse. Cimpul matizat.
- AR :** 45 mm. ; 31,70 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/119 ; pl. IV/. Ismâ'il Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 895.
- 120) Av :** Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Extremitatea din dr. șters.
- Rv :** Legenda și traducerea ca mai sus. Anul de domnie șters. C.l. + c.p. Mijlocul legendei și extremitatea din stg. șterse. Marginea din dr. șirbită, iar în partea de sus puțin fisurată și totită. Cimpul matizat.
- AR :** 44 mm. ; 31,20 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/120. pl. IV/5. Ismâ'il Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 895 și 894..

Faptul că suntem în posesia a două serii de valori în emisiuni anuale complete, ne permite să studiem o serie de probleme referitoare la sistemul monetar turc, acționat de reformele nizam-i-djemid⁵ înfăptuite de Selim III.

Reformele nizam-i-djemid, menite să salveze Imperiul de criza financiară și de corupția internă, n-au dat rezultate scontate.

Eșecurile militare în războaiele purtate cu Rusia la sfîrșitul sec. al XVIII-lea, incurcăturile politice cu Suedia⁶ și Polonia⁷, corupția și slaba dezvoltare economică toate au determinat ca pe lîngă celelalte manifestări ale crizei și o devalorizare a monedei⁸. Lipsa de aur și argint din tezaurul Imperiului, cunoscută de altfel prin intermediul izvoarelor istoriografice⁹, ne permite să facem o primă observație asupra emisiunilor descrise mai sus.

Ikilicul (80 parale) ce ne-a parvenit de la Abdu-Hamid I, din emisiunea 1203 (1789)¹⁰ este mai mare în greutate cu cca. 4 gr. decât întreaga serie de asemenea monede emise de sultanul Selim III¹¹ făcind excepția numai două monede cu aceeași valoare și care datează din primul an de domnie¹².

O scădere în ayar (titlul) și numai incidental în greutate, se constată și la moneda nouă de 100 parale, gedid-üzlük. În urma analizei de laborator, toate monedele ce alcătuiesc acest tezaur, conțin 800% AR, în loc de 865%¹³ cit trebuie să înregistreze gedid-üzlük-ul. Greutatea medie se păstrează la marea majoritate între 31 și 32 gr., adică cca. 10 dramuri¹⁴.

Referitor la data emiterii gedid-üzlük-ului, bătut pentru prima dată de sultanul Selim III, ne apare o contradicție între anul menționat pe monede și unele lucrări din istoriografia de specialitate. Baterea acestei monede a constituit una din primele măsuri de ordin financiar pe care a aplicat-o Selim III. Emisarea ei ne este precizată în unele lucrări

⁵ Documente privind Istoria României, colecția Eudoxiu de Hurmuzaki, S. N., vol. 1, Ed. Academici R.P.R., 1962, pag. 40.

⁶ În lupta antirusă, Turcia a căutat să atragă și Suedia, angajindu-se prin acordul de la Beicos să-i dea un ajutor de 20 000 de punzi: B. Belin: *Essais sur L'histoire économique de la Turquie d'après les écrivains originaux*, Paris-Challemel Aimé, libraire-editeur-MDCC LXV (1965 ; p. 275).

⁷ Turcia a sprijinit mișcarea de eliberare națională poloneză, cu speranța constituției unei coalitii antiruse. Documente privind Ist. României, col. E. de Hurmuzaki, vol. I, p. 40.

⁸ D. Dj. Siruni: *Monetele turcești în Țările Române*, Buc. 1944 p. 59.

⁹ M. Belin : L.c. p. 275.

¹⁰ Ismâ'il Ghâlib op. c. nr. 839 (inv. : 1207/124).

¹¹ H. Dj. Siruni în L.c. pg. 57 și 59 redă greșit greutatea și ayarui ikilicului ca fiind numai de 9 carate și 4 grâunți (aproape 1,9 gr.) în 1203 de la h. și de 8 carate (1,6 gr.) în 1205 de la h. și cu ayar numai de 450%. În realitate, aceste valori cîntăresc între 29,50 și 30,12 gr. (inv. : 1207/124 ; 1207/5) și cu un ayar de 800% V : Ismâ'il Ghâlib, op. cit., nr. 839 și 895.

¹² Vezi monedele descrise la nr. 4, 8 și 9 ; v : Belin. L.c., p. 275.

¹³ H. Dj. Siruni : L.c. ; p. 68.

¹⁴ Un dram cîntăreste 3,18 gr.

de specialitate, începînd cu anul 1205 (1791)¹⁵, sau 1207—1208¹⁶, pe cînd în tezaurul nostru ea figurează începînd cu anul I de domnie a sultanului¹⁷.

În afara de faptul că data încrisă pe monedă este afirmația certă asupra anului emiterii, evenimentele istorice economice petrecute în Imperiul Otoman la 1789—1790, pledează pentru această dată.

Ca să facă față nevoilor impuse de războiul ce se ducea cu Rusia și condițiile tratatului cu Suedia, sultanul a convocat la 20 sărbători 1203 (aug. 1789) consiliul general la chioșcul din Erivan pentru discutarea reformelor preconizate de el¹⁸. Ca urmare a dezbatelor acestei adunări, cît și a reuniunilor care s-au succedat, guvernul nereușind să găsească metode noi în rezolvarea problemei financiare, recurge la vechile mijloace : topirea obiectelor și podoabelor din aur și argint¹⁹.

Monetăria statului reușește, pe această cale, să strîngă din Imperiu²⁰ o cantitate de metale prețioase pe care le-a convertit în numerar, dînd vîsteriei, la începutul anului 1204 (sept. 1789), o aparență de blesug²¹.

Baterea monedei noi de 100 parale (gedid-üzlük) o legăm de aplicarea practică a acestor măsuri inițiate de sultan, chiar din primul an de domnie.

În anul 1205 (1791) asistăm la alte eforturi ale suveranului pentru restabilirea echilibrului economic și pentru a salva de la inflație moneda cea nouă²², cu toate că valoarea inițială a acesteia, fusese ridicată cu o cincime²³.

Valoarea intrinsecă a monedelor care fac obiectul tezaurului nostru, se menține în tot timpul domniei lui Selim III, așa după cum ne confirmă rezultatele analizei de laborator. Însă, în echivalent cu francul francez, valoarea gurușului turcesc cunoaște o continuă scădere.

Dacă la începutul sec. al XVIII-lea un guruș (40 parale) valora 3 fr. francezi, după pacea de la Kuciuk-Kainargi (1774), acesta valora 2 fr., iar în 1803 — 1.60 fr.²⁴.

Pentru a ridica valoarea monedei și a împiedica factorii care ar fi dus la o inflație, statul turc încearcă în repetate rînduri să facă un împrumut peste granită²⁵. La începutul sec. al XIX-lea vîsteria statului

¹⁵ H. Dj. Siruni : L.c., p. 56.

¹⁶ M. Belin : L.c., p. 287 afirmă că în 1207 (de la h.) s-a luat hotărîrea ca să se bată o nouă monedă — üzlük-ul.

¹⁷ V. monedele emise de Selim III descrise mai sus la nr. 35—42 ; 43—55 și pl. II/9 : II/10. V. : Catalogue des monnaies arabes et turques du cabinet royal des médailles du Musée National de Copenhague — 1938, p. 309, nr. : 2693.

¹⁸ M. Belin : L.c., p. 274.

¹⁹ Ibidem — pag. 275.

²⁰ Sultanul a dat primul exemplu, trimînd la Monetăria Statului toate obiectele de aur și argint din palatele sale spre a fi topite. A fost imitat apoi de toti demnitarii statului cît și de guvernatorii din provincii. V. : M. Belin : L.c. pag. 273.

²¹ Idem.

²² Ibidem : p. 279.

²³ Idem.

²⁴ H. Dj. Siruni : L.c. p. 59.

²⁵ M. Belin : L.c. p. 275.

era secătuită. Imprumutul proiectat nu s-a mai făcut²⁶, iar sultanul se lupta să echilibreze situația printr-o serie de reforme generale, dar mai ales în administrație și armată²⁷.

Grație acestor măsuri, cel puțin pe o perioadă de cîțiva ani, pericolul inflației a fost amînat. Moneda era rară și sub dominația relațiilor conservatoare care mai supravețuiau în Imperiul Otoman, ea se obținea cu greutate.

Tezaurizarea unui număr de 35 ikilic-uri, 2 altișlic-uri, 1 utuzluc și 86 de gedid-üzlük-uri reprezenta totuși pentru acele vremuri, o oarecare avere. Transformate în unitatea monclară adaptată în operațiile financiare de atunci, acest tezaur înregistra suma de 288 guruși sau piaștri și 30 parale sau 11,550 parale.

Ca valoare de schimb sau de circulație, echivalentul acestor monede este exprimat într-o serie de documente publice sau oficiale din perioada emiterii lor.

O scrisoare din 1792 (h : 1207), ne informează că prețul unei ocale²⁸ de seu era de 20 parale la Silistra și 12 parale în Valahia²⁹. Alte documente din ultimul deceniu al sec. al XVIII-lea și primul din veacul următor, ne ilustrează mai multe prețuri pentru diferite categorii de oi ce urmău să se cumpere în vederea bairamurilor de Ramazan.

Deși sunt provenite din mai multe regiuni și cu date diferite, se indică același prețuri pentru fiecare categorie de oi și anume : 225 ăspri costul unui berbec bătrân, 165 pentru un berbec bătrân, 135 oaia însărcinată și 120 oaia stearpă³⁰, iar în unele cazuri, aceasta din urmă ajunge la prețul de numai 53 ăspri³¹.

Intr-o orinduire din anul 1801 în care se arată raporturile dintre campanili țărănești și ceilalți, menționează că în județele de pe marginea, căruiașii dau un preț prea mare pe ocaua de unt. Aceștia din urmă plătesc ocaua de unt cu 25 parale, fapt ce determină ca ei să nu mai poată stringe decât 5—6 burdușe³².

Tot în această perioadă, ni se mai face cunoscut că o sută de ocale de făină de gruia se vindeau cu 29 guruși, iar chila de mei sau mălai cu 8 parale³³.

În anul 1794 un oarecare Nicola din Giurgiu a cumpărat de la un turc nu mai puțin de 99 blânuri de samur cu 49 de guruși³⁴. Tot în cadrul relațiilor de schimb, documentele vremii ne informează că un negustor din Cracovia ce mergea la Constantinopol cu 150 feluri de marfă, a plătit suma de 257 guruși pentru taxa vamală de 3%³⁵.

²⁶ Ibidem p. 275 ; 287.

²⁷ Ibidem p. 279, 283, 286, 287. V. : *Histoire de l'Empire Ottoman-par le V de la Jonquière*, I, Paris, 1914, pag. 305.

²⁸ Oca (ocaua), măsură de greutate care variază după regiuni, între 1260 și 1291 gr.

²⁹ Catalogul documentelor turcești, vol. I, D.G.A.S. Buc. 1960, doc. : 491, p. 125.

³⁰ Ibidem, doc. : 448, p. 117, doc. : 449 ; 451 și 452, p. 117.

³¹ Ibidem, doc. : 685, p. 162.

³² N. Iorga, *Istoria comerțului românesc*, I, p. 115.

³³ Catalogul documentelor turcești ; doc. 565 ; p. 139—140

³⁴ Ibidem : doc. 552, p. 137.

³⁵ Ibidem ; doc. 520, p. 131.

Plata anumitor prestații o avem menționată pentru un vizităru i se oferea suma de 500 guruși pe an³⁶, iar unui bucătar 30—40 guruși pe lună³⁷.

Dragomanul de divan împărătesc Alexandru Calimachi plătea anual o chirie de 1 440 akce (120 piaștri) pentru așezările pioase de la Iștambul³⁸.

Comerçanții : Manuo și Hagi Manciuc au arendat în anul 1802 două grădini cu o suprafață de 40 pogoane³⁹ în apropierea satului Turnu, plătind o arendă anuală de 11 parale⁴⁰ de fiecare pogon⁴¹ și pentru o grădină cu bostani au plătit 11 guruși anual de fiecare pogon⁴², iar vizirul Derviș Ali a arendat un teren la prețul de 20 așpri pentru fiecare 20 de arșini.

Calculind, în totalitatea sa, tezaurul nostru echivala cu cca. 250 de oi (socotind la prețul mediu de 140 așpri) sau cu aproape 1 000 ocale de făină de grâu, ori cu 1 500 ocale de mei sau mălai.

Această sumă tezaurizată mai echivala cu 462 ocale de unt, sau cu 577,5 ocale de seu, cu prețul stabilit la Silistra etc.

După cum reiese din documentele vremii, cu această sumă se mai putea închiria o casă spațioasă la Constantinopol pe timpul de 2,5 ani, sau să se arendeze o suprafață de 26 pogoane (13 ha) pe timp de 1 an, cu recoltă in situ, ori putea să constituie venitul unui vizităru pe timp de 7 luni sau al unui bucătar pe 7—9 luni.

O analiză asupra cauzelor care au determinat pe posesor să ascundă acest tezaur nu prezintă interes. Chiar dacă îngroparea lui a fost determinată de un eveniment cu o importanță majoră, pentru această perioadă istoriografia este destul de bogată în documente pentru a analiza frâmăntările istorice care s-au petrecut în această regiune a țării.

De asemenea, nu necesită a fi dezbatută nici originea etnică a posesorului și nici categoria socială din care făcea parte acesta.

Tinând seama de urmările păcii de la Kuciuk-Kainargi, dezvoltarea comerțului a avut urmări pozitive nu numai asupra orașelor din țările române, ci și asupra unor centre de la gurile Dunării sau de la vaduri, cum erau : Isaccea, Ismailul etc.⁴³.

În a doua jumătate a sec. al XVIII-lea, locul negustorilor turci în țările române este luat de „gelepii“ (negustori creștini de oi)⁴⁴, iar

³⁶ Ibidem ; doc. 626, p. 150.

³⁷ Ibidem ; doc. 687, p. 162.

³⁸ Ibidem ; doc. 433, p. 113 ; doc. 441, p. 115 ; doc. 474, p. 122 ; doc. 525, p. 132.

³⁹ Un pogon = 5 000 m.p. sau 1/2 ha.

⁴⁰ Cred că traducerea s-a făcut greșit : guruși și nu parale ; v. : doc. 694.

⁴¹ Catalogul doc. turcești : doc. 695, p. 163.

⁴² Ibidem : doc. 694, p. 163.

⁴³ Ibidem : doc. 753, p. 175.

⁴⁴ N. Iorga, op. cit., p. 92.

⁴⁵ Un arşin = 0,711 m.p.

⁴⁶ Tr. Ionescu : *Hatiseriful din 1802 și începutul luptei pentru asigurarea pieții interne a principatelor dunărene*, S.A.I., I, 1956, p. 42.

negustorii ardeleni concurau la Galați, Isaccea⁴⁶, și desigur mai departe spre Delta Dunării comerțul cu pește, iar plutele coborau aici tocmai din Bucovina⁴⁷.

Ca urmare, tezaurul putea să constituie avereua unui negustor, indiferent de origine, sau chiar a unui gospodar mai înstărit, dacă ne gîndim că el nu prezenta o valoare deosebită.

PROBLEMES NUMISMATIQUES ET ECONOMIQUES DU DANUBE INFÉRIEUR DANS LA LUMIÈRE DE QUELQUES TRESORS MONÉTAIRES DE LA FIN DU XVIIIe ET LE COMMENCEMENT DU XIXe SIECLE

Deux trésors turcs découverts en 1963 dans les villages Michel Kogalniceanu et Visterna — appartenant tous les deux au département de Tulcea — viennent d'enrichir la collection numismatique du Musée du Delta du Danube de Tulcea.

Le premier d'entre eux contient 124 monnaies : des émissions du sultan Mustafa III = 1 altmışlık (60 sous); émissions du sultan Abdoul-Hamid I = 1 utuzluc ou zoloto (30 sous), 1 altmışlık et 1 ichilic (80 sous) et émissions du sultan Sélim III = 34 ichilics et 86 gedid-üzlücs (100 sous).

Le deuxième renferme 101 monnaies ; 9 altmışlîcs, émissions du sultan Abdoul-Hamid I, 1-ichilic, émission du même sultan, 7 ichilics, émission du sultan Sélim III et 84 gedid-üzlüks, émission du même sultan.

En décrivant en détail chaque monnaie, l'auteur met en évidence les particularités graphiques, telle l'écriture en forme monogrammée ou étagée du mot Khan, l'inversion de quelques mots et surtout de la préposition „fi“, qui, en se prolongeant, encadre la légende entre les lignes, donnant ainsi naissance à une formule épigraphique stylisée.

La série complète des émissions annuelles de Sélim III d'ichiliks et gedid-üzlücs constitue le document intact qui confirme la valeur intrinsèque, invariable pendant tout le règne du sus-dit sultan et notamment l'émission de la monnaie de 100 sous — le gedid üzlük, dans la première année de sa souveraineté.

Cette découverte a permis l'élaboration d'un catalogue complet avec ces deux émissions partiellement décrites dans le Catalogue des monnaies arabes et turques du cabinet royal des médailles du Musée National de Copenhague, par J. Ostrup (où le gedid-üzlük est mentionné de la première année du règne du sultan Sélim III, c'est à dire 1203) et dans l'Ismâil Ghâlib; Taqvîm-i meskukat-i osmanîje, (Le catalogue des monnaies ottomanes), où il y a cinq émissions enregistrées de cette monnaie, en commençant avec la troisième année de son règne, c'est à dire en 1205.

L'auteur de l'article se dirige contre les affirmations présentées dans l'historiographie de spécialité concernant l'émission du gedid-üzlük pour la première fois en 1205 (H. Dj. Siruni : Les monnaies turques dans les pays roumains, Bucarest, 1944, la pag. 56) ou en 1207—1208 (M. Belin : Essais sur l'histoire économique de la Turquie d'après les écrivains originaux, Paris, 1875 pag. 287).

Il met en évidence toute une série des mesures d'ordre économique prises par Sélim III du commencement même de son règne, qui ont eu comme résultat l'émission de la nouvelle monnaie, le gedid-üzlük, affirmation parfaitement confirmée par ce trésor.

Dans la conclusion on peut trouver la valeur circulatoire du trésor en différents équivalents mentionnés par les documents de l'époque.

⁴⁶ N. Iorga : Op. cit., p. 92.

⁴⁷ Idem.